

Artikel om Knut Bennet.

(Införd i Röster från Vindeln 2006)

En läkares levnadshistoria med anknytning till Vindeln.

Detta är en berättelse om Knut Bennet och hans upplevelser som läkare i en tid som var annorlunda jämfört med nu. Artikeln är ett sammandrag av berättelser om honom och även av honom som framförts vid olika tillfällen efter hans pensionering.

Knut föddes den 17 maj 1903 i Hälsingborg som andra barn till Tomas och Louise Bennet. Tomas var anställd vid Telegrafverket och sysslade mest med linjeutbyggnad i telefonins barndom. Efter ett par år i skånemetropolen flyttade familjen till Luleå där Tomas blev chef över 6 distriktet. Det sträckte sig från Sundsvall i söder till treriksröset i norr. Knut tillbringade sina uppväxtår i Luleå.

Efter studentexamen 1921 påbörjade han sina läkarstudier i Uppsala och tog sin med.kand. 1925. Med lic. blev han 1930 och hade då under studietiden även praktiserat som bland annat assistent till professor Olivecrona, den berömde hjärnkirurgen. Knut skaffade sig specialitet i kirurgi och tjänstgjorde som underläkare vid bland annat lasaretten i Örebro, Uppsala, Karlshamn och Falköping. Det var knapert med inkomsterna då för tiden och Knuts lön bestod i stort sett bara av fritt uppehälle för sig och familjen. Tidsmässigt hade man då kommit fram till 1937 och Knut började då söka sig mot provinsialläkeriet. Det var tillfälliga jobb som vikarie bland annat i Ånäset och Lövvånger. 1938 bröt en skarlakansfeberepidemi ut i Västerbotten och Knut blev tillsammans med andra läkare avdelad att ta hand om skötseln. Det skapades vårdinrättningar där sjuklingarna behandlades i karantän. Sjukdomen var allvarlig och många avled.

1939 tillträdde Knut som extra ordinarie provinsialläkare i Kågedalens distrikt med placering i Kusmark. Det var när kriget bröt ut och tillvaron förändrades till att bli allt knappare. Det var brist på det mesta och jag minns bland annat att familjen fick tvätta förbandsmateriel för återanvändning i så stor utsträckning som möjligt. Vi hade en liten haspel fastsatt på köksbordet där gasbindor rullades efter tvätt. Inget som kunde återanvändas fick gå förlorat.

En händelse från den tiden var när han för första gången kom över en förpackning sulfamedicin. Det var en yngre person med lunginflammation som Knut behandlade med det aktuella medlet. När han lämnade patienten efter sjukbesöket bad han hans mor att ringa nästa dag och rapportera hur det var. Glädjande nog hade febern slutat att stiga och några dagar därefter var faran över. Moderns kommentar var att det var tur att det inte var lunginflammation. Om det hade varit det så skulle pojken ha varit död enligt hennes uppfattning.

1942 blev Knut utnämnd till ordinarie provinsialläkare och tillika sjukstugeläkare i Degerfors distrikt nuvarande Vindelns. Han blev utvald bland flera sökande som den mest lämpade på grund av sin kirurgspecialitet samt att han var väl passad att arbeta i den norrländska miljön.

Sjukstugan i Vindeln var en av de största i Västerbottens län. Henning Larsson har i sin skrift "Den långa vägen till hälsan" beskrivit Degerfors sjukstuga och dess historia. Sjukstugorna hade sin givna plats i sjukvården och utgjorde ett komplement till lasaretten i Umeå och

Skellefteå. Lasarettens kapacitet var hårt ansträngd och man såg gärna att sjukstugorna kunde ta till sig så mycket det gick. Då kom Knuts erfarenhet väl till pass. Det var många operationer som utfördes, från enklare blindtarmar till mer avancerade ingrepp exempelvis magoperationer. Om det blev behov av fler händer än vanligt under komplicerade ingrepp hände det att kokerskan kallades in i operationssalen för att hjälpa till.

Det var inte bara arbete inom sjukstugans hank och stör som ingick i uppgiften. Efter det att mottagningen avslutats fram emot sena eftermiddagen vidtog sjukbesöken. Det var oftast de under dagen inkomna telefonsamtalen om hälsoproblem och som bedömdes behöva besök av doktorn. Eftersom det var ett stort distrikt kunde det medföra ett antal timmar i bilen. Vägarna var ju inte så bra, dock bäst på vintern enligt Knut. Ett problem kunde vara att få kontakt och meddela om nyinkommet akut besök efter det att han lämnat Vindeln på resa till någon sjukling. Ett signalsystem utvecklades och det bestod i att närmaste ort med öppen telefonväxel som han passerade anropades och man ombads att sätta ut en stol med en handduk knuten på stolsryggen. Denna visade att han skulle ta kontakt med sjukstugan. På vintern hade han alltid skidorna fastspända på taket på bilen för att när vägen inte var körbar längre kunna spänna på sig laggarna, stoppa sjukväskan i ryggsäcken och skida den sista biten till den aktuella gården.

Det var inte enbart att bedriva sjukvård för doktorn. Även hemvård fick han ibland praktisera. Det hände ofta att mannen på gården var ute på skogsarbete långt hemifrån och ibland flera veckor i sträck. Om då kvinnan i huset blev sjuk fick doktorn se till att det kom folk och hjälpte till med skötseln av gården.

I sysslorna ingick givetvis också att bedriva hälsovård. Det bestod i hälsovårdsinspektioner på bl.a. mejeriet, slakterier och hotell och restaurangverksamheter. Hälsoundersökningar av skolbarn bedrevs regelbundet och en speciell sak som drabbade mig var när doktorn ordinerade en sked fiskleverolja att intagas dagligen under lärarens överinseende. Det var inte så populärt men kanske bra för att undvika bristsjukdomar under krigsårens ransoneringar.

Knut brukade säga att det som han betraktade som den viktigaste händelsen under hans läkartid var när penicillinet kom till Sverige 1944. För hans egen del blev introduktionen ganska påtaglig och det gick till så här. Överläkaren på lasarettet i Umeå hade fått ett prov och han meddelade läkarkåren i Västerbotten att den som hade ett aktuellt fall där man kunde applicera ”pulvret” som försök skulle anmäla sig till honom. På sjukstugan i Vindeln hade man då fått in en yngre patient med svår lunginflammation med varbildning och som var mycket dålig. Han transporterades ner till Umeå och lades in för behandling. Efter två dagar reste Knut ner för att se hur det gick. Penicillinet gavs genom dropp och i ”glaset” växte det mögeltrådar. Efter att Knut och överläkaren diskuterat fallet en stund kunde de konstatera att medicineringen gjorde verkan trots att det såg besynnerligt ut. Patienten tillfrisknade och kunde så småningom åka hem helt återställd.

År 1956 lämnade Knut och hans familj Vindeln och flyttade till en motsvarande tjänst i Grängesberg. Jag kan säga att han inte flyttade helt, hans ”hjärta” fanns kvar i Vindeln. Han hade flera kontakter kvar, bl.a. fiskekamraten Otto Johansson Västomån, och de brevväxlade med varandra under återstoden av deras levnad.

Under de fem år han verkade i Grängesberg utvecklade hans sitt intresse för alkoholistvård. Problemet hade blivit mer markant med tiden och utgjorde en orsak till ökade medicinska

störningar både för individ och för samhälle. Detta intresse tog han med sig när han flyttade till sin sista tjänst som sjukstuge- och provinsialläkare i Hyltebruk. Det var 1961.

Efter pensioneringen 1968 anställdes Knut som ansvarig för alkoholpolikliniken vid Halmstad lasarett. Samtidigt flyttade han och hans hustru till Halmstad. Alkoholistvården var ett tufft arbete så engagerad som han var i allt som han företog sig. Han var med och grundade AA, anonyma alkoholister, och rönt stor uppskattning från dem som med hans hjälp ville komma i en bättre situation med sina problem.

Efter några år började Knut att arbeta som företagsläkare, först vid några industrier i Halmstad för att senare övergå till samma tjänst vid Stora Enso i Hyltebruk. 1984 när Knut fyllde 81 år avslutade han sin läkargärning efter nära 60 år i aktiv tjänst.

Knuts stora fritidsintressen var jakt och fiske. Under Vindeltiden fanns det stora möjligheter till detta. Det blev många öringar och harrar som han fick med sig hem under åren från bl.a. Mårdseleforsen. Han arrenderade redan i början av fyrtiotalet ripmarker i norra Dalarna där han tillbringade mycket av sin fritid. 1955 köpte han en del av ett fjällhemman inom området och det blev hans fritidssysselsättning med husbyggen och allt annat det medförde att sköta fastigheten.

I samband med att han slutade sin läkartjänst vid Stora Enso intervjuades han av en journalist från en lokaltidning och den intervjun finns inspelad på band och därifrån har jag hämtat mycket av det jag här har berättat om min far.

Knut avled den 28 maj 1995 i en ålder av 92 år.

Tom Bennet

Knut i unga år

och som pensionär.